

ROZTWORZYĆ (48) *vb pf*

rof- (36), roz- (12).

Oba o jasne (w tym w drugim 1 r. błędne znakowanie).

inf roztworzyć (5). ◇ *fut* 2 *sg* roztworzysz (1). ◇ 3 *sg* roztworzy (1). ◇ 1 *pl* roztworzemy (1). ◇ [*praet* 1 *sg f* -m roztworzyła. ◇ 3 *sg f* roztworzyła.] ◇ *imp* 2 *sg* roztwórz (31); -órz (4), [-orz], -(o)rz (27). ◇ *part praet act* roztworzywszy (9).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. Zmieszać gęstszą substancję z rzadszą; miscere Vulg (48) :

a. O płynach, tu o winie; diluere, temperare Mącz (4) : Temperare vinum, Roftworzić/ odyć mu wielką siłę. *Mącz* 443a.

Zwroty: »roztworzyć wino« = *diluere vinum Mącz; vinum miscere Vulg (3): Mącz* 199d; Roftworz Wino Száfárko *BielSat* C [*idem*] *BielRozm* 15; [Y głupcóm mówiá [mądrość]: Pódźcie/ pożywaycie chlebá mégo/ y piyćie wino/ którém wam roftworzyłá. *WujBib Prov* 9/5 (*Linde*)].

»roztworzyć wodą« (1): *Diluere vinum aqua, Roftworzić wino wodą. Mącz* 199d.

b. O substancjach stałych: rozmoczyć; rozpuścić [w tym: co (25), czym (40)] (44) : Gnoy też iego [wróbla] piegi z twarzy łpądza vmywaiącz sie z nim, á kiedy gi tłzczemi flinami roftworzy/ tedy brodawki łpądza/ pomazuiąc *FalZioł* IV 22b, V 28, 92v, 95; tłczoną rutę z ięczmienną mąką zmiefzawłzy/ octem dobrym roftworz *SienLek* 85v, 59v, 70, 72, 73, 74v (30); [a trzeciego dnia roftworz [lekarstwo] to w sklenicy a dobrze zatkaaj, z której wódki dawaj na świtaniu. *AgrNauka* 26; Weźmi cukru/ łoku rożanego [...] to włzytko roftworz iako elektuarz fyropem wczynionym z cukru á z łoku rożanego *Cresc* 1571 496 (*Linde* błędnie: roftworzony s.v. roftworzyć)].

roftworzyć z czym (3): nówierć orzechow włóskich z miętką á z krochmalem roftworz/ á piy s piwem álbo z wodą. *SienLek* 83v, 73, 136.

W porównaniu (1): S niego [garnca] miálko proch wdziáláy A czarney ziemié weń przymiefzay Roftworz wodą iáko ciálto *SienLek* 132v.

Zwroty: »wespoł roftworzyć« (1): Albo weźmi ósm drágm náśienia ogorkowego/ á cztery drágmy Drágántu/ to wespoł roftworz/ á s tego ciálftá gálteczek nátocz *SienLek* 82v.

»wodą (a. wodką) roftworzyć« [szyk zmienny] (7): *SienLek* 84, 86, 111, 132v; łtárwłzy á trofzkę cynámonu przydawłzy/ wódką borakową/ łzczawiówą/ álbo podróznikową/ roftworzyć/ á ocukrowawłzy/ ciepło poránu dáć wypić *Oczko* 31; á wodą Cicoreę álbo endiuię roftwórzemy/ będzie dobrze. *Oczko* 32, 32; [A gdy ono [cukier z migdałami] czyście wespoł wtłuczefz/ roftworz wodką Rożaną *SienHerb* 525b].

2. [Złagodzić, uśmierzyć [co]: Ale gdy włzyłcy tego bratá mego [zmarłego] płáćżećie/ ia go płákáć nie będę/ połpolita wálzá nád nim záłość/ moię mi włáfną roftworzyłá/ y lekką wczyniá *SkarŻyw* 1081 (*Linde*).]

Synonimy: **1.** rozpuścić; **b.** rozdziałać, rozmącić, rozmiękczyć, rozrzedzić.

Formacje współrdzenne cf TWORZYĆ.

Cf **ROZTWORZENIE, 1. ROZTWORZONY**